

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Філологічний факультет
Кафедра журналістики

Соломін Є. О.

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РАДІОЖУРНАЛІСТИКИ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ КАФЕДРИ ЖУРНАЛІСТИКИ
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Ужгород
2024

УДК 659.144:070(076)
С60

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол № 9 від 28 червня 2024 року р.).

Укладач: *Соломін Євген Олександрович, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «УжНУ»*

Рецензенти:

Толочко Н.В., кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

Тарасюк В.Ю., кандидат філологічних наук, доцент

С60

Соломін Є. О. Теорія і практика радіожурналістики : навчально-методичний посібник до вивчення курсу для студентів кафедри журналістики Ужгородського національного університету. Ужгород: ФОП Соломіна А. І., 2024. 30 с.

УДК 659.144:070(076)
С60

© Соломін Є. О., 2024 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
Тематика лекційних та лабораторних занять, самостійної роботи студентів	6
Тема 1. Історія розвитку радіо.....	6
Тема 2. Звуковий дизайн радіо: ефекти, музика, атмосфера.....	8
Тема 3 Формати радіопрограм.....	9
Тема 4. Новини на радіо: від ідеї до етеру.....	11
Тема 5. Музичні та розважальний формат радіо	13
Тема 6. Робота в команді: ролі в радіовиробництві	14
Тема 7. Подкасти: тренди сучасної радіожурналістики.....	15
Тема 8. Прямий етер: виклики та можливості	17
Тема 9. Сторітелінг у радіожурналістиці: від технології до мистецтва комунікації	19
Тема 10. Радіожурналістика під час криз та конфліктів	21
Оцінювання результатів навчання	23
Література до курсу	25

ВСТУП

Сучасний світ інформаційних технологій і медіа ставить перед майбутніми журналістами виклики, які вимагають глибоких знань, критичного мислення та практичних навичок. Серед розмаїття медійних жанрів і платформ радіожурналістика займає особливе місце, поєднуючи оперативність, лаконічність і високу емоційну силу слова. Радіо є унікальним каналом комунікації, який дозволяє доносити важливі меседж до аудиторії, забезпечуючи при цьому інтерактивність і довіру слухачів.

У цьому посібнику розглядаються основні аспекти роботи радіожурналіста: від теоретичних основ комунікації та специфіки радіоформату до практичних інструментів створення інформаційного продукту. Особлива увага приділяється формуванню навичок збору, обробки та подачі інформації, організації інтерв'ю, створення репортажів та інтерактивних програм. Важливим є розвиток критичного мислення та етичної відповідальності майбутніх журналістів, адже професія журналіста вимагає не лише технічної майстерності, а й глибокого розуміння впливу медіа на суспільство.

Рекомендації, викладені у цьому виданні, базуються на сучасних практиках, дослідженнях і стандартах журналістської діяльності, зокрема й

роботі навчальної радіостудії кафедри журналістики УжНУ.

Курс розроблено з урахуванням вітчизняних особливостей системи медіаосвіти та нових викликів на ринку праці, та увібрав досвід закордонного стажування у медійних організаціях та освітніх закладах (BBC, FOJO, EJTА, Університет ім. Адама Міцкевича у Познані (Польща).

Навчально-методичний посібник стане у пригоді під час навчального процесу, формуванні універсальних компетенції, необхідні для роботи в медійній сфері. Матеріали видання допоможуть здобувачам освіти опанувати основи радіожурналістики, надихне на творчий підхід до професії та стане надійним провідником у світ медіа.

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ТА ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Тема 1. Історія розвитку радіо

ПЛАН

1. Основні етапи розвитку радіо у світі: від винаходу Марконі до сучасних цифрових технологій.
 2. Виникнення радіо в Україні: перша радіопередача, розвиток локальних станцій.
 3. Роль радіо під час важливих історичних подій: Друга світова війна та революційні періоди.
 4. Вплив технологій на розвиток радіоіндустрії: від АМ до цифрового DAB+ мовлення.
 5. Радіо як інструмент масової комунікації у XXI столітті: інтерактивність, гейміфікація та аудіобрендинг.
 6. Радіо та інші медіаплатформи: конкуренції з телебаченням, стримінговими сервісами та соціальними мережами.
-

ЛАБОРАТОРНІ ЗАВДАННЯ:

1. Знайомство з навчальною телерадіостудією кафедри журналістики, технічним оснащенням, монтажними програмами та аудіальними можливостями запису та обробки звукового матеріалу.

2. Концепція студентського радіо. Організуйте brainstorm у групі та створіть концепцію студентського радіо. Придумайте назву, рубрики, джінгли. Розробіть логотип радіостанції у будь-якому графічному редакторі (наприклад, Canva, Photoshop, Figma). Виберіть колірну гаму, яка асоціюється з радіо (наприклад, синій для довіри, червоний для динаміки). Додайте елементи, що символізують радіо. Презентуйте проєкт.

3. Створити сценарій радіопередачі. Напишіть сценарій 10-хв. радіопрограми, яка розповідає про розвиток радіо через цікаві факти (наприклад, перша музична композиція, передана по радіо, або рекордна тривалість ефіру). Включіть елементи звукового дизайну, такі як ретро-джингли чи фонову музику.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Послухайте подкаст про розвиток радіо в Україні та світі «Життя в ефірі. Радіо. Історія» (проект створено до 100-річчя Українського Радіо), зокрема частину «Початок радіомовлення в Україні» (серія 1, https://youtu.be/VIAy-Q_jEjo?si=YB7qgyne1PLwRoZ2) та запишіть подкаст у стилі «подорож у минуле».

Список літератури:

1. Даценко Н. Пригоди на радіохвилях: історія українського радіо. К.: Темпора. 2023. 596 с.
2. Житарюк М. Теорії та моделі масової інформації (Масова комунікація) : навч.-метод. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 244 с.
3. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ : Видавництво «Україна», 2005. 382 с.
4. Основи журналістики: навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять (для студентів кафедри журналістики) / Укл. Бідзіля Ю. М., Толочко Н. В. Ужгород, 2023. 46 с.
5. Телевізійна та радіокомунікація підручник/В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус, ред. док. філол. н.,проф. В. В. Лизанчука. Львів:ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 420 с.
6. Briggs, A., & Burke, P. (2009). *A Social History of the Media: From Gutenberg to the Internet*. Cambridge: Polity Press. 346 p.

7. Sterling, C. O'Dell, C. (2010). *The Concise Encyclopedia of American Radio*. New York: Routledge, 2010. 940 p.

Тема 2. Звуковий дизайн радіо: ефекти, музика, атмосфера

ПЛАН

- 1.Музика як важливий елемент емоційного фону радіопрограм.
- 2.Звукові ефекти: створення атмосфери через звук. Використання тиші як художнього прийому.
- 3.Технології звукового дизайну: сучасні інструменти.
- 4.Дикція, інтонація та стиль як складові ідентичності радіостанції.
- 5.Тренди у звуковому оформленні радіо.

ЛАБОРАТОРНІ ЗАВДАННЯ

Знайомство з аудіовізуальною студією «KONTENTA». Презентація цифрової інфраструктури, технічного обладнання, програмного забезпечення та можливостей студії. Запис та обробка аудіотреків.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. **Скористайся** можливостями аудіовізуальної стідії «KONTENTA» для запису та обробки «саундтреку дня».
2. **Послухайте подкаст** про розвиток радіо в Україні та світі «Життя в ефірі. Радіо. Історія» (проект створено до 100-річчя Українського Радіо), зокрема частину «Позивні «Реве та стогне Дніпр широкий» (серія 9, <https://www.youtube.com/watch?v=oCKyhQw9f3c&list=PLk9zxR1>)

[9p3VIVtSWAfxNfoGtjO3NKLEGE&index=17](#)) та запишіть подкаст у стилі «музика з минулого».

Список літератури:

1. Антонова О. В. Радіожурналістика : навч.-метод. посіб. для орг. самостійної роботи й підготов. до модульної роботи студ. спец. «Журналістика»; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 238 с.

2. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. К.: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.

3. Копистинська І. М. Радіовиробництво : хрестоматія. Івано-Франківськ : 2022. 70 с.

4. Радіовиробництво: Навч. посіб. / Ю. П. Єлісovenко, М. В. Нагорянк / За заг. Ред. Проф. В. В. Різуна К. : ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2017. 304 с.

5. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус та ін.; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 420 с.

Тема 3. Формати радіопрограм

ПЛАН

1. Основні типи радіопрограм: новини, репортажі, інтерв'ю, ток-шоу, музичні передачі. Специфіка форматів та їх роль у радіожурналістиці.

2. Аудиторія та формат.

3. Розвиток традиційних форматів під впливом сучасних технологій (підкасти, інтерактивність, соцмережі та ін.).

4. Трансформація новин та інтерв'ю в цифрову еру.

ЛАБОРАТОРНІ ЗАВДАННЯ

Мікс формату. 1. На основі двох класичних радіоформатів (новини і ток-шоу) створіть сценарій для їх поєднання в одній програмі. Зосередьтесь на тому, як збалансувати інформацію та розваги. 2. Зробіть інформаційно-розважальний формат студентського радіо на основі теми «Ядерна фізика». Сплануйте етер та запишіть його на базі навчальної телерадіостудії кафедри журналістики УжНУ, змонтуйте та презентуйте.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Модернізація старої програми: Переробіть формат старої радіопрограми (наприклад, новини або класичне інтерв'ю) для молодіжної аудиторії, додаючи інтерактивні елементи та використовуючи соцмережі.

Список літератури:

1. Десятник Г.О. Від задуму до екрана : тексти лекцій. К. : КНУ, 2015. 226 с.
2. Копистинська І. М. Радіовиробництво : хрестоматія. Івано-Франківськ : 2022. 70 с.
3. Нагорняк М. В. Жанрові пріоритети новинного контенту мережевих радіостанцій як чинник ефективної комунікації зі споживачами. Психолінгвістика: зб. наук. пр. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2015. Вип. 17. С. 264–275.
4. Освітні практики із запобігання інфодемії, або Як не ізолюватися від правди. Навчальний посібник. К.: АУП, Інтерньюз-Україна, ЦВП, 2020. 68 с.

5. Радіовиробництво: Навч. посіб. / Ю. П. Єлісовенко, М. В. Нагорянк / За заг. Ред. Проф. В. В. Різуна К. : ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2017. 304 с.

6. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус та ін.; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 420 с.

Тема 4. Новини на радіо: від ідеї до етеру

ПЛАН

1. Підготовка новин. Збір фактів, перевірка джерел та забезпечення достовірності.
2. Процес створення новинного контенту. Написання новинних текстів, підготовка до ефіру. Структура новинного репортажу.
3. Інтерв'ю та репортажі в новинах. Підготовка до інтерв'ю: вибір питань, підготовка до розмови з експертами. Робота з інформацією під час репортажу.
4. Технічні аспекти підготовки новин: використання звукових ефектів і монтажу для створення динамічного матеріалу.

ЛАБОРАТОРНІ ЗАВДАННЯ

1. **Створіть 3-хв. випуск** креативно поданих новин, враховуючи їх важливість і емоційну складову. Зосередьтеся на використанні звуків, ефектів, інтонацій.
 2. **Створіть репортаж на тему новини дня.** Підкресліть креативність у подачі матеріалу, використовуючи швидкий монтаж, динамічні звуки, інтерв'ю з різними персонажами. Сплануйте етер та запишіть його на базі навчальної телерадіостудії кафедри журналістики УжНУ, змонтуйте та презентуйте.
-

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Послухайте подкаст про розвиток радіо в Україні та світі «Життя в ефірі. Радіо. Історія» (проект створено до 100-річчя Українського Радіо), зокрема частину «На якій техніці записували звук у 1960-70 роках» (серія 13, <https://www.youtube.com/watch?v=nGW4yXD5Hbo&list=PLk9zxR19p3VIVtSWAfxNfoGtjO3NKLEGE&index=13>) та запишіть подкаст у стилі «звуки сьогодення та минулого».

Список літератури:

1. Еверетт Д. Навчальний посібник репортера. К.: ПроМедіа, 2002. 26 с.
2. Маєр К. Журналістика: підручник; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за заг. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.
3. Мітчел С. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет/ пер. з англ. Н. Єгоровець. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2008. 407 с.
4. Нагорняк М. В. Жанрові пріоритети новинного контенту мережевих радіостанцій як чинник ефективної комунікації зі споживачами. Психолінгвістика: зб. наук. пр. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2015. Вип. 17. С. 264–275.
5. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник. К.: Центр вільної преси, 2021. 260 с.

Тема 5. Музичний та розважальний формат радіо

ПЛАН

1. Музичний формат радіо: різновиди та підходи
 2. Розважальний формат: принципи та ключові елементи.
 3. Інтерактивні елементи в музичних і розважальних програмах.
 4. Музичний контент як частина розважальної програми.
 5. Креативні підходи до структурування музичної та розважальної програми.
-

ЛАБОРАТОРНІ ЗАВДАННЯ

Створення концепції музично-розважальної програми на студентському радіо. Розробіть концепцію музично-розважальної програми, яка буде поєднувати пісні, інтерактивні елементи та конкурси для слухачів. Визначте основну тематику програми і типи інтерактиву, які будете використовувати (наприклад, вікторини, запитання від слухачів). Сплануйте етер та запишіть його на базі аудіовізуальної студії «KONTENTA».

Список літератури:

1. Антонова О. В. Радіожурналістика : навч.-метод. посіб. для орг. самостійної роботи й підготов. до модульної роботи студ. спец. «Журналістика»; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 238 с.
2. Даценко Н. Пригоди на радіохвилях: історія українського радіо. К.: Темпора. 2023. 596 с.
3. Прімбс Ш. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co. пер. з нім. В. Климченко. Київ : Академія вільної преси : Центр вільної преси, 2018. 198 с.

4. Радіовиробництво: Навч. посіб. / Ю. П. Єлісовенко, М. В. Нагорянк / За заг. Ред. Проф. В. В. Різуна К. : ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2017. 304 с.

5. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус та ін.; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 420 с.

Тема 6. Робота в команді: ролі у радіовиробництві

ПЛАН

1. Основні ролі у команді радіостанції.
2. Взаємодія між журналістами, редакторами та технічним персоналом.
3. Принципи ефективної командної роботи у радіовиробництві. Особливості створення синергії у команді.
4. Інноваційні формати радіопрограм і роль команди у їх реалізації.
5. Використання технологій для покращення командної взаємодії.

ЛАБОРАТОРНІ ЗАВДАННЯ

1. Провести роботу студентської радіостанції з розподілом ролей у команді та створенням 15-хв. програми.
 2. Розробити план спільної роботи команди для реалізації інноваційного формату студентського радіо.
 3. Створити концепцію інтерактивної радіопрограми, враховуючи завдання кожного учасника команди.
 4. Записати радіопрограму.
 5. Презентувати етерний варіант радіопередачі
 6. Провести аналіз успішної радіопрограми з точки зору командної взаємодії.
-

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Підготувати звіт про структуру команди на прикладі однієї з відомих радіостанцій.

2. Дослідити сучасні тенденції у креативних форматах програм на прикладі медіадіяльності радіо «Промінь».

Список літератури:

1. Копистинська І. М. Радіовиробництво : хрестоматія. Івано-Франківськ : 2022. 70 с.
2. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики: підручник. К.: Знання, 2006. 628 с.
3. Мітчел С. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет/ пер. з англ. Н. Єгоровець. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2008. 407 с.
4. Радіовиробництво: Навч. посіб. / Ю. П. Єлісовенко, М. В. Нагорянк / За заг. Ред. Проф. В. В. Різуна К. : ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2017. 304 с.
5. Ремовська Олена. Говорить Радіо Свобода. Історія української редакції. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2014. 163 с.
6. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / за заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Закарпаття», 2007. 224 с.

Тема 7.

Подкасти: тренди сучасної радіожурналістики

ПЛАН

1. Виникнення подкастів: історія та сучасний стан.
2. Популярні формати подкастів і їхні особливості.
3. Стратегії просування подкастів.
4. Вибір платформи для публікації подкастів.

5. Роль подкастів у журналістському середовищі.
 6. Використання сучасних технологій для створення якісного контенту.
-

ЛАБОРАТОРНІ ЗАВДАННЯ

1. Сплануйте 10-хв. випуск студентського радіо та тему гендерної толерантності, запишіть його на базі навчальної телерадіостудії кафедри журналістики УжНУ, змонтуйте та презентуйте.
 2. Сплануйте подкаст та запишіть його на базі навчальної телерадіостудії кафедри журналістики УжНУ/аудіовізуальної студії «KONTENTA», змонтуйте та презентуйте.
 3. Розробіть стратегію просування подкасту в соціальних мережах.
-

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Підготувати аудіальний огляд найпопулярніших подкаст-платформ із описом їхніх переваг і недоліків.
 2. Послухайте подкаст про розвиток радіо в Україні та світі «Життя в ефірі. Радіо. Історія» (проект створено до 100-річчя Українського Радіо), зокрема частину «Музична радіостанція з 1965 року. Як з'явилося Радіо Промінь?» (серія 15, <https://www.youtube.com/watch?v=3YumlnUX7eE&list=PLk9zxR19p3VIVtSWAfxNfoGtjO3NKLEGE&index=11>) та запишіть подкаст у стилі «музика з минулого».
-

Список літератури:

1. Бідзіля Ю, Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. Медіа Закарпаття крізь призму етнотолерантності : Монографія. Ужгород: Гражда, 2019. 372 с.
2. Борґ Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ. Н. Лазаревич. Харків: Вид-во «Ранок» : Фабула, 2022. 304 с.
3. Даценко Н. Пригоди на радіохвилях: історія українського радіо. К.: Темпора. 2023. 596 с.
4. Копистинська І. М. Радіовиробництво : хрестоматія. Івано-Франківськ : 2022. 70 с.
5. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики: підручник. К.: Знання, 2006. 628 с.
6. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус та ін.; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 420 с.

Тема 8. Прямий етер: виклики та можливості

ПЛАН

- 1.Прямий етер як найскладніший формат радіовиробництва.
 - 2.Технічна підготовка до прямого етеру.
 - 3.Кризове управління: алгоритм дій у непередбачуваних ситуаціях.
 - 4.Робота ведучого: емоційна стійкість і професіоналізм.
 - 5.Взаємодія зі слухачами: інтерактивність в етері.
 - 6.Новітні технології для прямих етерів.
-

ЛАБОРАТОРНІ ЗАВДАННЯ

- 1. Етер у реальному часі.** Підготуйтеся і проведіть 10-хв. програму у прямому етері, включаючи інтерактивний елемент (включення кореспондентів у етер та запис голосів (респондентів)). Розробіть план дій для ведучого у разі технічної проблеми або помилки в ефірі.
 - 2. Програма транслюється** у прямому етері на одній із платформ кафедри журналістики (YouTube, Facebook та ін.) з її подальшим аналізом.
-

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Есе «Прямий ефір як дзеркало ведучого». Опишіть, як стиль та емоції ведучого впливають на сприйняття аудиторії.
Підготовка до непередбачуваного. Дослідіть реальні приклади кризових ситуацій у прямих ефірах і запропонуйте свої рішення для кожного з них.

Список літератури:

1. Василенко Л., Гнатюк О., Саєвич І., Удовиченко І., Цибух І. Порадник юним журналістам. Youth Media Lab. 2020. 120 с.
2. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. К.: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
3. Мітчел С. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет/ пер. з англ. Н. Єгоровець. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2008. 407 с.
4. Основи журналістики: навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять (для студентів кафедри

журналістики) / Укл. Бідзіля Ю. М., Толочко Н. В. Ужгород, 2023. 46 с.

5. Примбс Ш. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co. пер. з нім. В. Климченко. Київ : Академія вільної преси : Центр вільної преси, 2018. 198 с.

6. Радіовиробництво: Навч. посіб. / Ю. П. Єлісовенко, М. В. Нагорянк / За заг. Ред. Проф. В. В. Різуна К. : ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2017. 304 с.

Тема 9. Сторітелінг у радіожурналістиці: теоретичні засади та практичні аспекти

План

1. Теоретичні основи сторітелінгу в радіожурналістиці.
2. Психологічні та когнітивні аспекти сторітелінгу.
3. Стратегії створення захоплюючих наративів у радіо: створення цікавих і переконливих історій для різних форматів (новини, репортажі, інтерв'ю).
4. Інтерактивність та вплив сучасних технологій на сторітелінг.

ЛАБОРАТОРНІ ЗАВДАННЯ

Створення радіоісторії на основі реальної події. Виберіть реальну подію або історію та створіть для неї радіоісторію. Потрібно побудувати наратив, який триматиме увагу слухача протягом усього ефіру, використовуючи класичну структуру сторітелінгу. Запишіть проєкт на базі навчальної телерадіостудії кафедри журналістики УжНУ/аудіовізуальної студії «KONTENTA», змонтуйте та презентуйте.

2. Проведіть інтерв'ю з персонажем, історія якого має драматичний підтекст. Сфокусуйтеся на створенні наративу через діалоги, особисті переживання та емоційні моменти, щоб слухачі могли пережити ці емоції разом із героєм. Запишіть проєкт на базі навчальної телерадіостудії кафедри

журналістики УжНУ/аудіовізуальної стідії «KONTENTA», змонтуйте та презентуйте.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Подкаст на тему «Емоційний вплив сторітелінгу в радіо». Запишіть есе, в якому розгляньте, як сторітелінг може впливати на емоції слухачів. Які наративи є найбільш ефективними для залучення аудиторії, і чому.

Список літератури:

1. 10 порад для захисту від інформаційних маніпуляцій: посібник із медіаграмотності. ГО «Інтерньюз-Україна». 2021 р. 32 с.
2. Василенко Л., Гнатюк О., Саєвич І., Удовиченко І., Цибух І. Порадник юним журналістам. Youth Media Lab. 2020. 120 с.
3. Лівін М. Сторітелінг для очей вух і серця. К.: Наш формат, 2020. 184 с.
4. Маєр К. Журналістика: підручник; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за заг. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.
5. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус та ін.; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 420 с.
6. Холл Кіндра. Сторітелінг, який не залишає байдужим; пер. з англ. Оксани Олійник. Київ: Yakaboo Publishing, 2021. 240 с.
7. Як викладати журналістику конфлікту. Посібник для викладачів факультетів журналістики. К.: ГО «Український інститут медіа та комунікації», 2019. 112 с.

Тема 10. Радіожурналістика під час криз та конфліктів

ПЛАН

1. Особливості роботи в кризових ситуаціях.
 2. Етика та відповідальність.
 3. Робота в екстремальних умовах.
 4. Роль радіо в кризовій ситуації.
 5. Радіо та інформаційна війна.
-

ЛАБОРАТОРНІ ЗАВДАННЯ

Робота в умовах інформаційної війни. Розробіть стратегію радіопрограми, яка бореться з дезінформацією під час інформаційної війни. Концепція програми має містити точну, перевірену інформацію, яка допомагає слухачам уникати маніпуляцій. У програмі повинні бути елементи експертних оцінок, аналізу новин та висвітлення альтернативних точок зору. Запишіть проєкт на базі навчальної телерадіостудії кафедри журналістики УжНУ/аудіовізуальної студії «KONTENTA», змонтуйте та презентуйте.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Створіть медіаплан роботи радіостанції в умовах кризової ситуації в країні/регіоні.

1. Вальорска М. Агнешка. Діпфейк та дезінформація : практич. посіб. К. : Академія української преси; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
2. Освітні практики із запобігання інфодемії, або Як не ізолюватися від правди. Навчальний посібник. К.: АУП, Інтерньюз-Україна, ЦВП, 2020. 68 с.

3. Соломін Є. О. Інформаційна безпека в умовах війни та втручань у медіасередовище. *Держава та регіон. Серія: Соціальні комунікації*. 2023. № 2(54). С. 40-47. DOI: [https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.2\(54\).5](https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.2(54).5)
4. Соломін Євген. Радянсько-російська пропаганда як засіб просування наративів та спосіб втручання в інформаційний простір: регіональний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2024. Випуск 54-55. С. 104–115. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2024.54-55.12152>
5. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус та ін.; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 420 с.
6. Як викладати журналістику конфлікту. Посібник для викладачів факультетів журналістики. К.: ГО «Український інститут медіа та комунікації», 2019. 112 с.
7. Bidzilya, Y., Haladzhun, Z., Solomin, Y., Georgiievskaya, V., & Sydorenko, N. (2024). Ukrainian journalism and media security in conditions of full-scale Russian aggression. *Salud, Ciencia Y Tecnología – Serie De Conferencias*, 3, .769. <https://doi.org/10.56294/sctconf2024.769>
8. Bidzilya, Y., Solomin, Y., Shvets, V., Heletei, A., & Hetsko, H. (2024). The Media's Influence on Shaping Public Opinion during Martial Law. *Journal of Intercultural Communication*, 24(4), 146-155. doi.org/10.36923/jicc.v24i4.979
9. Yuriy Bidzilya, Lidiya Snitsarchuk, Yevhen Solomin, Halyna Shkurko, Viacheslav Shvets (2024). The role of the media in the formation of national (ethnic) identity. *Community Empowerment through Education, Technology and Infrastructure*. Vol. 17 No. se2 <https://doi.org/10.14571/brajets.v17.nse2.208-219>

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Оцінювання для дисципліни «Теорія і практика радіожурналістики» ґрунтується на поєднанні різних методів контролю, які сприяють всебічному розвитку студентів та дозволяють оцінити як їх теоретичні знання, так і практичні навички. Засоби оцінювання включають поточний, тематичний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час лабораторних занять, де студенти виконують завдання максимально наближені до реальних умов виробництва контенту на радіо, що вимагає застосування теоретичних знань та практичних навичок. У ході лабораторних робіт студенти створюють редакції, які виконують весь цикл медійної діяльності: від планування випусків – до готових етерів з їх фінальним аналізом. Оцінка виконаної роботи визначається з урахуванням креативності, точності виконання, здатності до швидкої адаптації в умовах змінних обставин.

Підсумковий контроль включає дві модульні контрольні роботи, які охоплюють теоретичні аспекти радіожурналістики та практичні завдання, зокрема створення контенту (новини, репортажі, інтерв'ю), а також усний екзамен, що дозволяє перевірити знання студентів і їх здатність застосовувати отриману інформацію в реальних умовах.

У цілому знання студентів оцінюються в межах загальноприйнятих норм за національною шкалою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна література

1. Гоян О., Гоян В. Перші комерційні радіостанції в Україні: від експериментів до бізнесу : навч. посіб. Київ : Інститут журналістики, 2020. 56 с.
2. Даценко Н. Пригоди на радіохвилях: історія українського радіо. К.: Темпора. 2023. 596 с.
3. Копистинська І. М. Радіовиробництво : хрестоматія. Івано-Франківськ : 2022. 70 с.
4. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики: підручник. К.: Знання, 2006. 628 с.
5. Лівін М. Сторітелінг для очей вух і серця. К.: Наш формат, 2020. 184 с.
6. Маєр К. Журналістика: підручник; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за заг. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.
7. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. Київ : Видавництво «Україна», 2005. 382 с.
8. Мітчел С. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет/ пер. з англ. Н. Єгоровець. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2008. 407 с.
9. Нагорняк М. В. Жанрові пріоритети новинного контенту мережевих радіостанцій як чинник ефективної комунікації зі споживачами. Психолінгвістика: зб. наук. пр. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2015. Вип. 17. С. 264–275.

10. Освітні практики із запобігання інфомедії, або Як не ізолюватися від правди. Навчальний посібник. К.: АУП, Інтерньюз-Україна, ЦВП, 2020. 68 с.
11. Основи журналістики: навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять (для студентів кафедри журналістики) / Укл. Бідзіля Ю. М., Толочко Н. В. Ужгород, 2023. 46 с.
- 12.Прімбс Ш. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co. пер. з нім. В. Климченко. Київ : Академія вільної преси : Центр вільної преси, 2018. 198 с.
- 13.Радіовиробництво: Навч. посіб. / Ю. П. Єлісовенко, М. В. Нагорянк / За заг. Ред. Проф. В. В. Різуна К. : ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2017. 304 с.
14. Ремовська Олена. Говорить Радіо Свобода. Історія української редакції. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2014. 163 с.
15. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / за заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Закарпаття», 2007. 224 с.
16. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник. К.: Центр вільної преси, 2021. 260 с.
17. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус та ін.; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 420 с.
18. Як викладати журналістику конфлікту. Посібник для викладачів факультетів журналістики. К.: ГО «Український інститут медіа та комунікації», 2019. 112 с.
7. Briggs, A., & Burke, P. (2009). *A Social History of the Media: From Gutenberg to the Internet*. Cambridge: Polity Press. 346 p.
8. Sterling, C. O'Dell, C. (2010). *The Concise Encyclopedia of American Radio*. New York: Routledge, 2010. 940 p.

Допоміжна література

1. 10 порад для захисту від інформаційних маніпуляцій: посібник із медіаграмотності. ГО «Інтерньюз-Україна». 2021 р. 32 с.
2. Антонова О. В. Радіожурналістика : навч.-метод. посіб. для орг. самостійної роботи й підготов. до модульної роботи студ. спец. «Журналістика»; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 238 с.
3. Бідзіля Ю, Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. Медіа Закарпаття крізь призму етнотолерантності : Монографія. Ужгород: Гражда, 2019. 372 с.
4. Борґ Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ. Н. Лазаревич. Харків: Вид-во «Ранок» : Фабула, 2022. 304 с.
5. Вальорска М. Агнешка. Діпфейк та дезінформація : практ. посіб. К. : Академія української преси; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
6. Василенко Л., Гнатюк О., Саєвич І., Удовиченко І., Цибух І. Порадник юним журналістам. Youth Media Lab. 2020. 120 с.
7. Голуб О. П. Медіакомпас: пугівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. К.: ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.
8. Гоян О. Основи радіожурналістики і радіоменеджменту. К. : Веселка, 2004. 245 с.
9. Даценко Н. Радіо. Історія українського радіомовлення. К.: Наш формат. 2020.
10. Десятник Г.О. Від задуму до екрана : тексти лекцій. К. : КНУ, 2015. 226 с.
11. Еверетт Д. Навчальний посібник репортера. К.: ПроМедіа, 2002. 26 с.

12. Житарюк М. Теорії та моделі масової інформації (Масова комунікація) : навч.-метод. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 244 с.
13. Закон України «Про медіа».
14. Закон України «Про Національну раду України з питань радіомовлення».
15. Іванова О., Мойсеєва О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та
16. Освітні практики із запобігання інфодемії, або Як не ізолюватися від правди. Навчальний посібник. К.: АУП, Інтерньюз-Україна, ЦВП, 2020. 68 с.
17. Соломін Є. О. Інформаційна безпека в умовах війни та втручань у медіасередовище. *Держава та регіон. Серія: Соціальні комунікації*. 2023. № 2(54). С. 40-47. DOI: [https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.2\(54\).5](https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.2(54).5)
18. Соломін Євген. Радянсько-російська пропаганда як засіб просування наративів та спосіб втручання в інформаційний простір: регіональний аспект. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2024. Випуск 54-55. С. 104-115. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2024.54-55.12152>
19. Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку: пер. з англ. Київ: Наш Формат, 2018. 568 с.
20. Холл Кіндра. Сторітелінг, який не залишає байдужим; пер. з англ. Оксани Олійник. Київ: Yakaboo Publishing, 2021. 240 с.
21. Шевченко В. Е Мультимедійний контент: навчальний посібник К.: ВПЦ «Київський університет», 2017. 239 с.
6. Bidzilya, Y., Haladzhun, Z., Solomin, Y., Georgiievska, V., & Sydorenko, N. (2024). Ukrainian journalism and media security in conditions of full-scale Russian aggression. *Salud,*

Ciencia Y Tecnología – Serie De Conferencias, 3, .769. <https://doi.org/10.56294/sctconf2024.769>

7. Bidzilya, Y., Solomin, Y., Shvets, V., Heletei, A., & Hetsko, H. (2024). The Media's Influence on Shaping Public Opinion during Martial Law. *Journal of Intercultural Communication*, 24(4), 146-155. doi.org/10.36923/jicc.v24i4.979

8. Yuriy Bidzilya, Lidiya Snitsarchuk, Yevhen Solomin, Halyna Shkurko, Viacheslav Shvets (2024). The role of the media in the formation of national (ethnic) identity. *Community Empowerment through Education, Technology and Infrastructure*. Vol. 17 No. se2 <https://doi.org/10.14571/brajets.v17.nse2.208-219>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Fake off. URL: <http://fakeoff.org/uk>
2. Stop Fake. URL: <https://www.stopfake.org>
3. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua>
4. Google Академія. URL: <https://scholar.google.com.ua/>
5. Детектор медіа URL: <http://detector.media>
6. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/>
7. Курс для журналістів «English for Journalism». University of Pennsylvania and adapted by FHI 360 for the Online Professional English Network (OPEN), sponsored by the U.S. Department of State. URL: <https://moocs.openenglishprograms.org/courses/342>
8. Медіа-IQ. URL: <http://media-iq.tilda.ws/medialiteracy>
9. Медіакритика. URL: www.mediakrytyka.info
10. Медіаосвіта та медіаграмотність. URL: <https://www.aup.com.ua/mediaosv/portal-mediaosvita-ta-mediagramotnist>
11. Навчальний курс МедіаДрайвер.

URL: <http://mediadrivervonline/>

12. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>

13. Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського.

URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

14. Онлайн-курс «Медіаграмотність: практичні навички». *Prometheus*.

URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+MEDIA102+2018_T3/course/

15. Просвітницькі курси з медіаграмотності, розроблені у рамках проєкту DESTIN.

16. URL:

<https://examenarium.sumdu.edu.ua/promo/program/79>

17. Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаніка. URL: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>

18. Українське радіо. URL: <https://ukr.radio/channel.html?channelID=1®ID=4>

Навчально-методичне видання

Соломін Євген Олександрович

Теорія і практика радіожурналістики